

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QUROLLI KUCHLARIDA HARBIY VA MILLIY QADRIYATLAR

Axmedov Oybek G'ulomovich

O'zbekiston Respublikasi IIV Surxondaryo akademik litseyi chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17831817>

Annotatsiya. Ushbu ilmiy maqolada O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarida harbiy va milliy qadriyatlarning mazmun-mohiyati, ularning shakllanish omillari, tarixiy asoslari, ma'naviy-ma'rifiy jarayonlarda tutgan o'rni va yosh avlod tarbiyasiga ta'siri kompleks tarzda tahlil qilingan. Maqolada mustaqillik yillarida armiyaning ma'naviy qiyofasini shakllantirish siyosati, ajdodlar merosi va milliy an'analarning harbiy muhitdagi ahamiyati hamda harbiy ta'lim tizimida vatanparvarlik tarbiyasining rivojlanish tendensiyalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: milliy qadriyatlar, harbiy qadriyatlar, vatanparvarlik, ma'naviyat, Qurolli Kuchlar, tarixiy meros, ma'rifiy ishlar, harbiy ta'lim.

Mustaqillik yillaridan boshlab O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari mamlakatning xavfsizligi va hududiy yaxlitligini ta'minlashda hal qiluvchi o'rinni egallab kelmoqda. Armiyani shakllantirish jarayonida nafaqat zamonaviy harbiy tizimlarni joriy etish, balki milliy qadriyatlar, ma'naviy meros va tarixiy an'analarga tayanish ham strategik ahamiyat kasb etdi. Chunki milliy ruh va tarixiy yodgorliklar armiyaning ma'naviy poydevori hisoblanadi. Shu ma'noda harbiy va milliy qadriyatlarning uyg'unlashuvi O'zbekiston armiyasining o'ziga xosligini belgilaydi.

O'zbekiston armiyasida harbiy qadriyatlarning shakllanishi

1.1. Vatanparvarlik g'oyasi

Vatanparvarlik O'zbekiston Qurolli Kuchlarining asosiy ma'naviy ustuni hisoblanadi.

Davlatimiz rahbarining qator nutq va farmonlarida vatan himoyasi, harbiy xizmatning muqaddasligi, yoshlarga vatanparvarlik ruhini singdirish masalalari ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilangan.

Harbiy xizmatchilarda vatanga muhabbatni oshirish uchun:

• "Vatan himoyasi — muqaddas burch" g'oyasi asosida muntazam ma'naviy-ma'rifiy darslar;

- tarixiy-ma'rifiy ekskursiyalar;
- bayram tadbirlari va qasamyod marosimlari tashkil etiladi.

Bular yoshlarning yurtga sadoqatini mustahkamlashga xizmat qiladi.

1.2. Intizom va javobgarlik

Armiyada intizom eng birinchi qoidalardan biri bo'lib, u harbiy xizmatchining kundalik faoliyatini belgilaydi. Intizom quyidagi yo'nalishlarda namoyon bo'ladi:

- qonun-qoidalarga qat'iy rioya qilish;
- buyruq va vazifalarni o'z vaqtida bajarish;
- umumiy mas'uliyat va ja'moiylik.

Bugungi kunda O'zbekiston Qurolli Kuchlarida intizomni mustahkamlash maqsadida zamonaviy nazariy va amaliy mashg'ulotlar, harbiy etika qoidalari, psixologik tayyorgarlik dasturlari faol qo'llanilmoqda.

1.3. Jangovar tayyorgarlik

Jangovar tayyorgarlik Qurolli Kuchlar qudratining asosidir. U quyidagi elementlarni o'z ichiga oladi:

- zamonaviy texnika va qurol-aslahadan foydalanish ko'nikmalari;
- jismoniy tayyorgarlik;
- tezkor taktik qaror qabul qilish;
- o'q otish mashg'ulotlari;
- qurolni mukammal egallash.

Bundan tashqari, harbiylar xalqaro o'quv-mashg'ulotlarda, qo'shma harbiy ta'limlarda ishtirok etib, tajriba almashadilar.

2. Milliy qadriyatlarning armiyadagi o'rni

2.1. Ajdodlar merosiga hurmat

O'zbekiston armiyasi ajdodlarimiz — Amir Temur, Jaloliddin Manguberdi, Shayboniyxon, Qo'qon xonlari va boshqa qahramonlar tarixiy an'alarini tirik ma'naviy maktab sifatida o'rganadi.

Amir Temurning harbiy strategiyasi, qo'mondonlik tamoyillari hamda “Kuch — adolatda” g'oyasi hozirgi harbiy doktrinaning ma'naviy asoslaridan biri sifatida qaraladi.

2.2. Milliy an'analar va harbiy marosimlar

Milliy qadriyatlar armiyada quyidagi marosimlar orqali ifoda topadi:

- davlat bayrog'ini ko'tarish marosimi;
- harbiy qasamyod;
- 14 yanvar — Vatan himoyachilari kuni tadbirlari;
- madhiya ijrosi vaqtidagi umumiy tartib-qoidalar.

Bu marosimlar nafaqat sarbozlarda, balki ofitserlarda ham milliy g'urur va sadoqat tuyg'usini mustahkamlaydi.

2.3. Mehr-shafqat, birdamlik va jamoaviylik

Milliy mentalitetimizdagi mehr-oqibat, kattalarga hurmat, yordamkorlik armiyada ham muhim jihat sifatida ko'rinadi. Jamoaviylik — harbiy xizmatda uzviy birlik va o'zaro ishonchni ta'minlaydi.

3. Armiyadagi ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimi

O'zbekiston Qurolli Kuchlarida harbiy xizmatchilarning ma'naviy dunyoqarashini oshirish uchun maxsus tizim shakllangan:

- ma'naviyat va ma'rifat soatlari;
- harbiy kitobxonlik;
- tarixiy qahramonlar hayoti bo'yicha seminarlar;
- harbiy-patriotik filmlar namoyishi;
- diniy ekstremizm va yot mafkuralarga qarshi ma'rifiy suhbatlar.

Bu jarayonlar armiyada barqaror ma'naviy muhitni yaratib, harbiy xizmatchida Vatanga sadoqat tuyg'usini kuchaytiradi.

4. Yosh avlod tarbiyasida armiyaning o'rni

Harbiy xizmat yoshlarni jismoniy, ma'naviy va ruhiy jihatdan yetuk shaxs sifatida tarbiyalaydi. Qurolli Kuchlarda xizmat qilgan yoshlar:

- mas'uliyatli bo'ladi;
- intizomli bo'ladi;
- jamoa bilan ishlashni o'rganadi;
- vatanparvarlik tuyg'usi mustahkamlanadi.

Armiya orqali jamiyatda faol fuqarolik pozitsiyasiga ega bo'lgan, yurt kelajagiga befarq bo'lmagan yoshlar yetishib chiqmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarida harbiy va milliy qadriyatlarning uyg'un tarzda shakllanishi armiyaning jismoniy emas, balki ma'naviy kuchini ham mustahkamlaydi.

Vatanparvarlik, ajdodlar merosi, milliy an'analar, intizom va javobgarlik tamoyillari armiamizga o'ziga xos qudrat va o'ziga ishonch bag'ishlaydi. Milliy qadriyatlarga tayangan armiya — mustaqillik tayanchi va xalq himoyachisidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
2. "O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari to'g'risida"gi Qonun. – Toshkent.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmon va qarorlari:
4. Mirziyoev Sh.M. *"Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak."* — Toshkent, 2017.
5. Amir Temur. *Tuzuklar*. — Toshkent: "G'afur G'ulom nashriyoti".
6. X.Qodirov, B.Jabborov. *Harbiy vatanparvarlik asoslari*. — Toshkent, 2020.